

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; ter bespoediging van plaatsing behoudt de Redactie zich het recht voor, de stukken te bekorten).

ANTISTOFFEN TEGEN HET SENDAI-VIRUS

Naar aanleiding van het artikel van J. VERSTEEG (1961) zou ik het volgende willen opmerken.

Het is tot nog toe niet bewezen, dat het sendai-virus infecties bij mensen kan veroorzaken. Het sendai-virus werd door Japanse onderzoekers (KUROYA en ISHIDA 1953) geïsoleerd uit muizen die intranasaal waren besmet met extracten uit de longen van zuigelingen, die aan pneumonie waren gestorven. Korte tijd later bleek, dat dit virus ook bij niet besmette muizen vaak aanwezig is (FUKUMI e.a. 1954). Het is dus niet duidelijk of het in Japan geïsoleerde virus inderdaad afkomstig was van de patiëntjes. Virologische onderzoekingen, die naderhand in Japan en Rusland zijn verricht, hebben evenmin met zekerheid aangetoond, dat het sendai-virus de oorzaak is van infecties bij mensen. Op grond van de huidige kennis lijkt het raadzaam, het sendai-virus voorlopig als een muizevirus te beschouwen.

Het is heel goed mogelijk, dat de aanwezigheid van antistoffen tegen sendai-virus bij mensen het gevolg is van infecties met serologisch verwante virussen. Collega VERSTEEG heeft gewezen op de nauwe verwantschap tussen het sendai-virus en het in de Verenigde Staten geïsoleerde hemadsorptievirus type 2. Beide virussen worden volgens de nieuwe classificatie gerekend tot het para-influenzavirus type 1. Ze zijn echter niet identiek en worden als twee verschillende subtypen van elkaar onderscheiden. Uit onderzoekingen in de Verenigde Staten (COOK e.a. 1959) is gebleken, dat na infectie met het Amerikaanse subtype van het para-influenzavirus type 1 antistoffen tegen het homologe virus worden gevormd en dikwijls tevens antistoffen tegen het sendai-virus. Wij hebben onlangs ook gevonden, dat een patiënt, bij wie para-influenzavirus type 1 (het Amerikaanse subtype) was geïsoleerd, antistoffen tegen beide virussen ontwikkelde.

COOK en medewerkers (1959) hebben aangetoond, dat het sendai-virus bovendien verwant is aan het para-influenzavirus type 2 en 3, bofvirus en „Newcastle Disease“-virus. Niet alleen na bof, maar ook na infectie met een van de andere virussen kunnen antistoffen tegen sendai-virus worden gevormd. In ons laboratorium is kort geleden een onderzoek verricht bij 245 kinderen met een aandoening van de luchtwegen (SMEUR 1961). Bij 18 patiënten werd een significante titerstijging van antistoffen tegen sendai-virus gevonden. Deze patiënten hadden echter tegelijkertijd tevens antistoffen ontwikkeld tegen para-influenzavirus type 1 (het Amerikaanse subtype), 2 of 3. In geen enkel geval werd een titerstijging van antistoffen tegen sendai-virus alleen waargenomen.

Op grond van de bovenstaande opmerkingen lijkt het mij niet geoorloofd te concluderen dat „het sendai-virus in belangrijke mate onder de Nederlandse bevolking circuleert“. Het is van belang er op te wijzen, dat het artikel van collega VERSTEEG vóór september 1960 is geschreven. Vooral gedurende de laatste tijd is de kennis over de para-influenzavirussen in belangrijke mate uitgebreid.

Literatuur: COOK, M. K., B. E. ANDREWS, H. H. FOX, H. C. TURNER, W. D. JAMES en R. M. CHANOCK (1959) Antigenic relationships among the „newer“ myxoviruses (para-influenza). *Amer. J. Hyg.* **69**, 250. — FUKUMI, H., F. NISHIKAWA en T. KITAYAMA (1954) A pneumotropic virus from mice causing hemagglutination. *Jap. J. med. Sci. Biol.* **7**, 345. — KUROYA, M. en N. ISHIDA (1953) Newborn virus pneu-

monitis (type Sendai). II. Isolation of a new virus possessing hemagglutinin activity. *Yokohama med. Bull.* **4**, 217. — SMEUR, F. A. A. M. (1961) *Infecties met para-influenzavirussen bij kinderen*. Proefschrift Nijmegen. — VERSTEEG, J. (1961) Antistoffen tegen het sendai-virus bij de Nederlandse bevolking. *Ned. T. Geneesk.* **105**, 2458.

Nijmegen, 8 december 1961

J. VAN DER VEEN

De verwantschap tussen het sendai-virus en het bofvirus is in mijn artikel voldoende naar voren gebracht. Binnenkort zal een artikel van VERSTEEG en WILTERDINK verschijnen in *Antonie van Leeuwenhoek*, waarbij gemeld wordt dat door middel van de kleurproef een duidelijk onderscheid gemaakt kan worden tussen antistoffen tegen bof- en sendai-virus.

De verwantschap tussen Newcastle Disease virus en het sendai-virus heb ik ondanks uitgebreide proeven nooit kunnen aantonen op proefdieren. Patiëntensera met bof- of sendai-antistof tonen geen reacties met Newcastle Disease virus.

De verwantschap tussen de para-influenzavirussen is nog een onderwerp van studie waarover te zijner tijd nadere mededelingen zullen volgen. Conclusies in deze richting uit patiëntensera eisen bevestiging door proeven op dieren, temeer daar de verwantschap — bij patiëntensera waargenomen — een sterk wisselend karakter schijnt te hebben (SMEUR 1961, tabel 8) of wellicht op anamnestiche reacties berust.

Leiden, 20 december 1961

J. VERSTEEG

DE BESMETTING VAN PINDA'S

HUISMAN en DANIELS-BOSMAN (1961) deden mededeling van besmetting met verschillende salmonella-typen van ongebrande aardnoten die uit West-Afrikaanse havens zijn ingevoerd.

Dit produkt vindt o.a. toepassing in de keuken — vooral de Indische — en in de banketbakkerij. De rauwe pinda's worden daartoe gebrand en aldus hoog verhit. Desondanks zou secundaire verspreiding van salmonella's mogelijk zijn, als deze met de rauwe grondstof werden gebracht in bereidingslokalen van voedingsmiddelen.

Wij hebben een oriënterend onderzoek gedaan naar het voorkomen van deze besmetting. In het district van de Keuringsdienst van Waren te 's-Gravenhage werden bij grossiers van bakkerijgrondstoffen en van „Indische artikelen“, bij banketbakkerijen en een pindakaasfabriek te zamen 118 monsters ongebrande pinda's en pindaschaafsel genomen. Uit één zak of doos werd telkens van twee uaftegelegene plaatsen een hoeveelheid voor onderzoek verkregen. De gedopte maar ongebrande pinda's waren verpakt in zakken (108 monsters), en pinda-schaafsel, dat meestal voor garnering dient, in dozen (10 monsters). Als landen van herkomst zijn vermeld: Zuid-Afrika, China, India en Brazilië.

Bij het bacteriologisch onderzoek dat plaatsvond in het Rijksinstituut voor de Volksgezondheid te Utrecht, werden geen salmonella's gekweekt. Wij hebben dus thans geen reden om te veronderstellen, dat het besmettingsgevaar voor de mens langs deze weg van veel belang is.

Literatuur: HUISMAN, J. en M. S. M. DANIELS-BOSMAN (1961) *Ned. T. Geneesk.* **105**, 1589.

's-Gravenhage

(Keuringsdienst van Waren)

Utrecht

(Rijksinstituut voor de Volksgezondheid)

} 27 november 1961

W. MEYER

E. H. KAMPFMACHER

M. F. POLAK